

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétő és
 Szombat utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kérésre visszajárásokat
 vagy megőrzése nem vállalunk.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Nyitva tartás óra 8-11 óra.

NAGYVÁRAD, márczius 21.

Tisza Kálmán haldoklik.

Tisza Kálmán állapotában tegnap délelőtt *súlyos rosszabbodás* állott be. Az ősz államférfiu már vasárnap annyira elgyengült, hogy orvosai *minden reményről lemondtak*. Mesterségesen táplálták, minden lehetőet elkövettek, hogy elgyengült erejét emeljék, de az orvosi tudomány immáron nem segíthet a betegen.

Tisza Kálmán tegnap délelőtt *elvesztette eszméletét* és öntudatlanul, mozdulatlanul fekszik ágyában. Felesége és gyermekei egy pillanatra sem mozdulnak el a beteg ágya mellől, a kit *Korányi* és *Janny* egyetemi orvos-professzorok ápolnak. Szükségesnek látták konziliumot tartani, melynek eredményeként megállapították, hogy *katasztrófától egyelőre nem kell tartani*. Ennek dacára a vég közel van.

A beteghez senki mást nem bocsájtának be. Gróf *Tisza István* délfelé levelet írt gróf *Apponyi Albert* házelnöknek és ebben — *hir szerint* — azt a szomorú értesítést küldi, hogy *atyjának végpercei elkövetkeztek. Délben az orvosok mesterséges lélegzést alkalmaztak*. Tisza Kálmán hetvenkét éves.

A család táviratilag Budapestre hívta Tisza Kálmán vejét, báró *Radvánszky Béla* koronaórt, a ki sajtó-karai birtokán tartózkodik.

Tisza Kálmán erejét a kiállott influenza nagyon megviselte, de növelte a

bajt bélbetegsége, mely az utóbbi időben nagyon kifejlődött. Ez a komplikáció siettette a katasztrófát.

A válság változatlan.

Budapest, márcz. 21. (Saj. tud. táv.)
Tisza Kálmán állapota este hétkor változatlanul válságos. Orvosai feladtak minden reményt. A nagy beteg állapota felől érdeklődő főrangúak és a közélet kitünőségei egymásután leadják látogató jegyeiket.

Ő Felsége érdeklődése.

Budapest, márcz. 21. (Saj. tud. táv.)
 A király ő Felsége Bécsbe utazván, utközben értesült *Tisza Kálmán* állapotáról és sürgönyileg kérdést is intézett. *Tisza István* gróf válaszolt sürgönyileg:
Sajnálattal kell jelentenem, atyám állapota válságosra fordult.

A nagyváradai gázgyár legújabb ajánlata.

Irta: Dr. Károly Irén.

Nagyvárad városának gázzal és villamos-sággal való köz- és magánvilágítására a nagyváradai gázgyár tulajdonosai, Campbells és Sands, londoni lakosok, a városi tanácshoz folyó évi márczius hó 15-én, újabb ajánlatot nyújtottak be. — De sajnos, még e legújabb ajánlat sem alkalmazkodik a város jogos, méltányos óhajához: hogy az egész várost vagy gázzal, vagy elektromossággal világítsák; vagy kombinative mind a kettővel, de a petroleum-lámpák pislo-

gását egy utcán sem kívánjuk. Mert nemcsak az eddigi gázvilágítás körzetét nem nagyobbítja — marad ezután is 582 gázlámpa a 17,864 méter hosszúságú utcavonal bevilágítására —, de az eddigi petroleum-lámpával világított 42,850 méter hosszúságú utvonalból is az elektromos világitásra csak 10,000 méternyi hosszúságot szakít ki s a megmaradt 32,850 méter utcasort ezután is petroleum-lámpával szándékozik világítani.

Az igaz, hogy a város kívánatára hajlandó egy a gázcsőhálózat, mint a villamos világítás körzetének a megnagyobbítására, de oly teljesíthetetlen feltétel mellett, a minőt a gázvilágítás-szerződésnek a 33. §-a előír. Mert a város normális körülmények közt csak nem kívánhatja, hogy azokon az utcákon, a melyeken eddig 43,856 méter hosszúságban csak 346 petroleum-lámpa pislogott, a szerződés 33. §-a értelmében, minden 15-8 m. hosszúságban egy gázlámpa, vagy elektromos izzólámpa égen évenként 2000 órával; ellenkező esetben a hálózat nagyobbitásának a költségeit a városnak kellene fedezni.

Es mit köt ki magának a gázgyár, a szerződés 50 évi időtartamára, ezért az egyesítettnek mondott (mert minden fajta a világításnak meg van benne) világításért? Nem kevesebbet, mint azt a csekélységet, hogy a város azon részeire nézve, melyeknek akár villamossággal, akár légszeszszel, akár mindkettővel (erre azonban nem kötelezi magát) vállalkozunk, mindkét világítási nemre — a *magánfogyasztást* illetőleg is — kizárólagos jogot, a város többi részeire nézve pedig más vállalkozókkal szemben hasonló feltételek mellett előjogot kérünk.

De ezt nem teheti a város már csak azért

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZAJA.

A testvérek.

(Svéd novella).

Irta: Hedenstjerna Alfréd.

Strömbom János és Péter testvérek voltak s annyira hasonlók egymáshoz, mint a borsó szemek a magok hüvelyében. Másfél év különbség sem volt a koruk között. Egy kenyérből ettek, egy csészéből ittak, együtt aludtak, hancuztak, verekedtek és nőttek el a nadrágjaikat a kőlapokon.

Később felnövekedtek; megtanultak írni olvasni s a négy művellet szerint egész számokkal számolni. Apjuknak, a ki kisbértő ember volt, nem volt módja őket tudományos pályára adni, a mi ugyis egyre ment, mert a virgoncz, hirtelen szőke fiuknak a világért sem ragadt meg a fejében a tudomány.

Mivel pedig apjuk nagy ügygyel-bajjal megvette a birtokot, a két fiu azt gondolta, legjobb lesz, ha életük végéig a kedves gazdagságon maradnak. Az öreg Strömbom azonban

belátta, hogy a birtok nem futja kettőnek s egyiknek ki kell a fészekből repülnie. Minekutána pedig János erősebb volt a négy művelletben öcsésénél, egy üzletbe adták inasnak, a próba szántáson díjat nyert Péterből pedig gazda ember lett.

János kezdetben csak a legközelebbi városig vándorolt, ahol oly ügyesen ment neki idővel a mérés, pakolás, pénzváltás és a vevőkkel való tréfálkozás, hogy egy odavetődött malmói nagykereskedő megfogadta segédnek városi üzletébe. János most haza ment elbúcsuzni. A testvérek sokáig elérzékenyülten szorongatták egymás kezeit; ajkaik rángatóztak.

— Mintha sírnál is János? — Szólt Péter, de ugyancsak maga is kinézett az ablakon.

— Mennyibe jön az ut Malmóig?

— Tizenkét tallérba... és aztán...

— Aztán... bizony jó idő telik, míg mi újra látjuk egymást.

S bizony úgy is lett. Évek multak s János nem jött. Elhalt az apa. Ép karácsony táján volt, a mikor is János sürgősebbnek tartotta tökhatal mérni az élők számára, mint holtat virrasztani. Elhalt a fiuk anyja is. Ez viszont

azon az őszön történt, a mikor oly nagy volt a heringvásár. János tehát most sem jöhetett.

Levelet azonban minden hónapban küldtek egymásnak. A János írása egyre czikornyásabb lett, Péter betűi ellenben úgy álltak a papíron, mint a düledező kerítés deszkák, mert hát sokat határoz a kéznél, hogy mazsolát mérincsel, vagy gabonát csépel-e. Egyszerű, de pontos levelezés volt az övék, mely hű képét tükrözte vissza az életöknek. Csupán egyszer esett meg az, hogy teljes két hónap kellett az utra Péter levelének. János nem tudott hova lenni; egyre-másra írta a leveleket Péternek: él-e hal-e? Ha meghalt volna, legább pár sorban tudósítsa róla. Péter azt válaszolta, hogy eszébe sincs meghalni, sőt ép most akar új életbe kezdeni, minthogy jegybe lépett a lelkészék Annájával, a kivel oly rég szeretik egymást.

János is csak egyszer követte el azt a baklövést, hogy hét hélig nem írt a testvéreinek. Akkor meg Péter óbégatott s járt les fel helyét nem találva, míg csak a következő kártyát nem kapta a postával:

**Legjobb
 Legszebb
 Legolcsóbb**

férfi, női és gyermek *csipők*, legújabb divatu *férfi kalapok* és *fehérneműek* beszerzésére ajánljuk a már eddig is jó hírnévnek örvendő

Reichard áruháza céget,
 Fő-utcán.

Telefon sz. 207.

sem, mert most is igaz a régi mondás: nemo dat, quod non habet; nem adhat a város olyan jogot, a melylyel nem bír; a magánfogyasztóktól sem veheti el — az egyéni szabadság korlátozása nélkül — a magánvilágításra való örendelkezési jogát.

Ha azonban ezt az 50 évet soknak és terhesnek találja a város, úgy jogot ad a gázgyár a városnak arra, hogy az új szerződési időtartam (kezdődnek 1903. decz. decz. 16-án) minden évtizedének nyolczadik évében a szerződést az évtized végére felmondhassa. Ez tényleg előny volna, ha a felmondás következményei a város fejlődését nem veszélyeztetnék. Nem azt nézem, hogy a felmondással a város a gázgyárra és az elektromos telepre elveszti birtok és tulajdonjogi igényeit, hanem a gázgyárnak attól a város fejlődését korlátozó és veszélyeztető kikötéséről félek, hogy »mi mint magánvállalkozók úgy légszesz-, mint villanyvilágítást, minden megszorítás nélkül szolgáltatathatunk ki az egész város területén«. E kívánság következményei még rosszabbak, mint a 28 évvel ezelőtti kötött gázszervezés nyomasztó feltételei; mert akkor csak a város azon részeire adták meg a magánvállalkozás jogait, melyeken a gázcsőhálózat is lesz rakva; most pedig a város egész területére kér gázzal és villamossággal való világíthatási jogot, mint magánvállalkozó.

Attérek ezek után első sorban a közvilágításra, főleg a közvilágítás egységáira, végül pedig a magánvilágításra.

Az eddig gázzal világított városrészt a gázgyár ezután is gázzal óhajlja világítani; de hajlandó kívánatra úgy a városnak, mint a magánosoknak villamos világítást adni. De hogy a városnak mennyiért adja, arról az ajánlat nem ad direkt felvilágosítást, mert az utcai villamvilágítás árát csak azokra a kizárólag elektromossággal világított utcákra érti, melyeket az ajánlat 12. pontjában a gázgyárszabvány De nem számítja a várost a magánfogyasztók közé sem, legalább határozottan nem, mert csak a magánosoknak adja mindkét világítási körzetben az elektromos energia hectowattórát 8 fillérért.

Ha a közvilágítást finanziaális szempontból nézzük, azt látjuk hogy — bár a gázgyár jelenleg egy gázláng árát (10 n. gyertyafény-

erősséggel) 1'68 fillérben állapítja meg, míg 4 hónappal ezelőtt 2'27 fillérért mint nagyon olcsót kínálta — a város olcsóbban jő ki, ha az önmaga termelte elektromos energiát használja fel a közvilágításra. Mert igaz ugyan, hogy a városnak egy 16 n. gyertyafény-erősségű izzólámpa óránként 1'95 fillérbe jő, de a fényereje eme izzólámpának 1'6-szer erősebb, mint az 1'68 filléres, de csak 10 n. gyertyafény-erősségű gázláng; vagyis a gázláng egy gyertyafénye óránként 0'168 fillérbe kerül, holott a város adta izzóláng egy gyertyafény-ereje csak 0'121 fillérbe jő.

Még olcsóbb a közvilágítás, ha a gázgyár adta villamos világítás egységárait hasonlítjuk össze, a város adta villamvilágítás egységáival. Míg ugyanis a gázgyár egy 16 n. gyertyafény-erősségű izzólángot évi 2000 órai égés mellett évenként 40 koronáért ad, tehát óránként 2 fillérért, addig a város ekkora fényű izzólámpához az elektromos energiát csak 1'95 fillérért adja. S megjegyzem még, hogy ez a jobb világítás is csak az első, tehát a legrosszabb, években jő ennyibe, később minden éven tetemesen kevesebb lesz a közvilágítás költsége.

Ime tehát a gázgyár közvilágítási egységárai nem jobbak, mint a város adta elektromos világításai. De a közvilágítás berendezése, minősége sem lenne jobb, mint ha a város önmaga termelné az elektromosságot és önmaga világítaná a város összes utcáit és tereit; mert a gázgyár a város utcáinak a felét ezen túl is petroleummal akarja világítani, holott a városi elektromos mű az egész város területét villamossággal világítaná be, mely világítás mindenestre jobb lesz, mintha a gázgyár ajánlata szerint világítanók meg a város területét, amint ezt a Tiszántul f. évi március hó 4., 5., 6. és 7-iki számaiban kimutattam.

Avval pedig senki se áltassa magát, hogy majd idővel a gázgyár úgy a gázvilágítás, mint az elektromosvilágítás körzetét önszántából, a nélkül, hogy a város erre felszólítaná, meg fogja nagyobbítani, ez udvarias szöveg marad előttem mindaddig, míg az ajánlatban erre kötelezettség-elvállalást nem olvasok; pedig ilyen sehol se találunk.

Az meg pláne majdnem a lehetetlenségek közé tartozik, hogy a város, ismervén a 33. §. teljesíthetetlen kikötését, maga kívánja akár a

gázcsőhálózat, akár a villamvilágítási körzet megnagyobbítását. S így utóvégre is nem maradna majd egyéb hátra, minthogy a város a gázgyár kiselejtezte városrészt — ha azt 50 évig petroleummal nem akarja világítani — saját költségén berendezett elektromos cenztráléból világítsa. Pedig ekkor már okosabb és jobb is, ha mindjárt most a kezdet kezdetén a város egész területét maga a város látja el köz- és magánvilágítással.

A magánvilágítás terén még kevésbé állják ki a versenyt a gázgyár legújabb ajánlatában foglalt egységárai a város adta elektromos világítás egységáival. Hiába szállította le a gázgyár a magánfogyasztók részére a 10 n. gyertyafényű gázláng óránkénti árát a négy hónap előtt kínált 4'07 fillérről csak 3'82 fillérre, — még ez az ár is olyan magas, hogy a város adta elektromos világítás egységáival olcsóság tekintetéből nem mérközhetik, mert a város nem 10, hanem 16 n. gyertyafényerősségű izzólángot nem 3'82, hanem 3'5 fillérért ad; de ez az ár is csak az első évben lesz akkora, már a legközelebbi években ugyanekkora tény csak 3 fillérért fog adni polgárainak. Míg tehát a magánfogyasztóknak a gázgyár egy gyertyaerősségű gázlángot óránként adna 0'382 fillérért, a város ugyancsak egy gyertyafény-erősségű elektromos izzólángot 0'218 fillérért fog adni. Azaz, ki évenként 400 óráig éget egy 10 n. gyertyafény erősségű gázlángot, fizet a gyárnak évenként 15'38 koronát; az pedig, a ki ugyancsak 400 óráig használ egy 16 n. gyertyafényű izzólámpát, — fizet ezért a városnak a legrosszabb évben 14 koronát.

Még rosszabb eredményt mutat az összehasonlítás, ha a város adta elektromos magánvilágítás egységárait a gázgyár legújabb ajánlatában foglalt elektromos energia egységárához viszonyítjuk. Míg a város a magánfogyasztóknak az elektromos energia hectowattját óránként 7 fillérért adja, addig a gázgyár ugyanezért az elektromos energiáért már 8 fillért kér; 0'5 fillérrel többet, mint négy hó előtti ajánlatában. A ki tehát évente 400 óráig éget egy 16 n. gyertya-erősségű izzólámpát, az fizet a városnak évenként 14 koronát, ugyanezért a gázgyárnak 16 koronát; s míg a gázgyárnak ez az ár 50 évig állandóan ugyanez marad, a

Strömbom János

és

Karin Anderson

jegyesek.

Azután újra a régi csapáson folyt köztük tovább levelezés, kerek husz esztendeig.

János a főnöke lányát vette el feleségnek. A kis menyecskével a kulcsok is asszony kezébe kerültek. János nemsokára egy szelet hírdetést küldött Péternek a »Malmöi Hiradó«-ból kívánva Péter részketve olvasta fel a sorokat Annájának.

»Kötő zöld heringek, lókehal . . . Kötő, gyapju, selyem kendő . . . Só, szilva marzsola, szultán füge kapható Strömbom János üzletében.«

Ezalatt Péter is tágitott egyet a határdülökön és minden baj nélkül áldozhatott volna 30 tallért a malmói utra; csak hogy most meg az volt a baj, hogy felemelték a vasút díját s a tehén istálló is össze akart omlani. Első volt pedig az istálló építés. Mászor meg, ha a dolgozó szabadulhatott volna, úgy fordult, hogy a felesége bezárkóztott a szobájába s kis idő elteltével egy diskantba játszó új hang hirdette a háznak, hogy a Strömbom család öröklési rendje a rendén túl is biztosítva van.

Később megindult az üzenetváltás az unoka testvérek között is, kikből négy volt Malmöben, öt Trälöbdában. S a kereszt levelet, melyet a malmói Péter-templom papja állított ki, mind-

annyiszor ezek szerepeltek kereszt szülőknél; »Strömbom Péter földbirtokos és Strömbom Anna asszony Trälöbda.« A trälöbdai születési kivonaton viszont ezek a nevek voltak csak olvashatók: »Strömbom János kereskedő Strömbom Karin asszony Malmö.«

A lelkész pedig, midőn az ünnepi süteményt palástjának hátsó zsebébe dugta, rendszeren megkérdezte: »Hát az Ön testvére és sógora sohasem jönnek már el megnézni a keresztgyermeküket?»

A válasz rendszeren így hangzott: »De igen, azt hisszük a nyáron eljönnek.«

Hanem azért a vendégszobában ott függött szép, aranyos keretben egy Trälöbdában, mint János testvérnél Malmöben a testvér, sógora és valamennyi gyereknek a képe, mindegyik szép sorjában. Es gyakran el-el álldogált a két testvér, János és Péter, ki-ki a maga otthonában, ezen képek előtt, hosszasan elnézve azokat, úgy hogy a nézésbe bizony-bizony a szemük is belenedvesedett néha. S még ekkor is csak a levél váltás — hónapjában egyszer — képezte köztük az egyetlen köteleket. De az összeköttetés nemcsak a testvérek közt állt fenn, a kik 30 éve nem látták egymást, hanem a sógorok közt is, úgy hogy Anna, a lelkész lánya és Karin, a boltos leány olyan meghitt viszonyba léptek, mintha gyermekkori barátok lettek volna.

Egyszer csak gőzparipa prűszkölése verte fel a csendet a Nordauwaldon s hegyen-völ-

gyön kinyújtotta vaskarjait a vasut. Három mérföldre Trälöbdától vasuti állomás épült s a nép csoda dolgokat mesélt az új intézményről, de legcsodálatosabb volt benne az, hogy az állomástól 8 órai utért csak 7 birodalmi tallért kértek Jánoséig.

Eleinte azt hitték, hogy János fog felröndülni Smäländba családjával s a viszontlátásra öröm napot ülnek majd az szülei házában, hol az apa dívánja és az anya öreg karosszéke most is azon a helyen állt, a hol 60 esztendeig állott, s a hol most is világosan szembe tűntek túl az öblön a fehér kereszt az öregek nyugvóhelye felett.

De Jánosnak most is nagyon ki volt mérve az ideje az üzlet miatt, a nejének meg egyre az furta az oldalát, hogy tudná eljutni Koppenhágába s így azt határozták, hogy Péterek kerekednek fel s ülnek vasutra a családjukkal. János, a ki hat hónap óta naponta látta ablakából a vonatokat berobogni a malmói pályaházba s maga is tett már kisebb utakat, semmi különöset nem talált egy kis utazásban, azonban a világtól félreeső egy-zerű trälöbdaiak úgy érezték magukat a nagy ut előtt, mintha valami nagy megpróbáltatáson kellene átesniök.

A vonat csak déli 12 óra 15 perczkor indult, de ők már reggel 8 órakor pontosan beállítottak az állomásra. Miután a kocsinak a lelkére kötötték az óvatos, lassu hajtsást visszafelé és még egy csomó üzenetet küldtek tőle haza a szobaleány részére, egymást kézen fogva

város adta elektromos világításnál a magánvilágítás ára csak kisebb lehet.

Nehogy azonban az a látszata legyen összehasonlító soraimnak, mintha én inkább a magánfogyasztók, mint a város érdekeit tolnám előtérbe, kijelentem s bebizonyítom, hogy az a közvilágítás, melyet a gázgyár ajánlatának az egységárai mellett akár most, vagy később, de az egész város területére kiterjesztenék, — nemcsak jobb nem lesz, mint a város tervezte elektromos világítás, de még drágább is; a magánfogyasztók helyzete pedig feltétlenül jobb a városi elektromos világítás mellett.

A gázgyár nyílt ajánlatában sehol nem kötelezi magát a gázvilágítás körzetének a megnagyobbítására, tehát az eddig gázzal világított utcákon marad azután is 582 gázlámpa. Mibe kerülne a gázvilágítás? A legújabb ajánlat szerint maga a gáz ára kitesz: $582 \times 1.68 \times 2400 = 23,466$ koronát; ehhez hozzá adva a 112 Auer gondozásának a díját: $112 \times 16.8 = 1881.6$ koronát; felemészt a gázvilágítás évenként 25,347.6 koronát. (Ugy a gázmint az elektromos izzólámpák égésének évi óraszámát a szakbizottság számításához mértén 2500-nak veszem. E gázvilágítás árához hozzá kell számítani annak a 43,856 m. hosszúságú utcákon a villamossággal való megvilágításának az árát is, melyet akár most, akár később, akár részletekként, akár egyszerre, de feltétlenül elektromossággal és nem petróleummal akarunk megvilágítani. Kérdés, mibe kerülne a városrészeknek a gázgyár ajánlatában foglalt egységárai mellett a közvilágítása, ha a gázgyár bele menne abba, hogy a város részek se legyenek mostoháiban világítva és ők is egyszerre élvezzék az elektromos világítást?

Ha a város a kétharmadrészének a közvilágításra 777 darab a 16. n. gyertyafényű izzólámpát számítok, úgy az elektromos világítására a városrészeknek kitesz: $777 \times 2400 \times 2 = 37,296$ koronát. Ezen összeghez, ha hozzá számítom azon 10 izzólámpának az évi árát is, melyet a gázgyár a város főbb pontjain akar felállítani — $10 \times 116 = 1160$ koronát — bele kerülne a gázgyár egységárai mellett a város közvilágítása: $25,347.6 + 37,296 + 1160 = 63,803.6$ koronába. Holott a város adta elektromos világítás egységárai mellett a közvilá-

gítás 63,600 koronába jő, de ez a világítás sokkal jobb lesz, mint ezt a Tiszántúl folyó évi márczius 4-iki számában kitüntettem; és ami fő, a kiadás nem örökös, mint a gáznál, hanem évről-évre kisebb lesz, s eljő az az idő is, hogy a város jelenleg fizetett közvilágításának csak néhányad részét adja majd annak a közvilágításnak a fedezésére, mely az egész városra egyformán kiterjed és fényerejében a jelenlegit többszörösen felülmúlja. S nem lesz megkötve a város a haladás, az újítás, a fejlődés terén! A magánosok pedig használhatják az elektromos világítást, sokkal olcsóbb ár mellett az egész város területén; sőt a gázzal világított körzetben még, ha nekik úgy tetszik, a gázvilágítást is; hisz a gázgyár, mint magánvállalkozó megmarad ezután is.

Különböztetve egy életerős, fejlődésképes város sem bizza belső ügyeit idegen kézre.

A »Magyar tudományosság« sikere.

Tavaly nyáron harapós kis cikk jelent meg a Budapesti Szemleiben: Gyulai Pál kegyetlenül levágta Margalits Ede kitűnő könyvét, mely »Magyar tudományosság« címmel bátorkodott néhány kellemetlen igazságot is szellőztetni.

A ki nem olvasta Margalits könyvét, ebből a kritikából szentül meggyőződhetett róla, hogy az egész munka nem ér egy hajító fát. Igaz, hogy ehhez a meggyőződéshez még egyre lett volna szükség: a Budapesti Szemle elfogultságát nem kellene ismerni. De hát van-e ember, ki ezt nem ismeri?

Gyulai Pálra mostanában alaposan ráczafoltak az események. Először is megjelent a »Magyar Tudományosság« a harmadik kiadásban. Már ez maga is fényes siker magyar könyvnel. Még szebbé teszi azonban a sikert az a körülmény, hogy Margalits könyvének egyik eszméjét a közoktatásügyi kormány megvalósítani készül. Ez az eszme a tankerületi főigazgatóságok ujjszervezése.

Margalits Ede u. i. azt sürgette könyvében, hogy a tankerületi főigazgatóságok székhelye tétessék át Budapestre s a főigazgatóságok vonassanak be a miniszteriumba. Mint értesülünk, ez az eszme nemsokára megvalósul,

a mennyiben a miniszteriumban dolgoznak már a tervezeten, mely szerint a tankerületi főigazgatók száma az általános fizetésrendezéssel kapcsolatosan a jelenlegi létszám felére redukáltatik s a megmaradók a központba helyeztetnek át.

Hogy a reform helyes lesz-e minden szempontból, az még kétes. Egy irányban minden esetre javulást jelez a reform: elmarad a sokszoros expedíció a miniszterium és a főigazgatóságok közt s ezzel a »közigazgatás egyszerűsítése« felé csakugyan teszünk egy lépést.

Ez határozottan Margalits sikere. Vajjon mit szól hozzá Gyulai Pál?

A deési mandátum.

Sok veszélyesség volt már a deési mandátummal, melynek most báró Dániel Tibor a még nem egészen boldog tulajdonosa. Azelőtt ez a képviselő a gróf Teleky Domokosé volt, de ennek a választását tudvalevőleg megsemmisítették. Sőt egyéb malőrre is történt a gróf ural: eltöltötték hat hónapra attól, hogy újra föllépjen. Így a tér egyedül a báró Dániel maradt, de nem minden akadály nélkül. Ő ugyanis, ki az első alkalommal csak pár szóval maradt kisebbségben, még mindig kiskorú volt s így valójában nem is megválasztható.

A második választáskor mindössze rövid három hét választotta el báró Dánielt attól, hogy huszonnégy éves legyen. Ez alkalommal dr. Csizér Ákos megyei tisztviselő volt az ellonjelöltje s Dániel báró győzött 389 szóval. Persze megtámadták a választást, nem is egy, de két petícióval: a kiskorúság és közönséges választási visszaélések miatt.

Az első petícióval tegnap foglalkozott a Kuria I. választási tanácsa Paiss tanácselnök vezetésével. Kérvényező képviselőjeként dr. Ragályi ügyvéd jelent meg: a győztes képviselőt dr. Farkas János deési ügyvéd, magát a választást dr. Edvi-Ilés Károly védte. Az elnök közölte, hogy a választás tekintetében a második petíció tárgyalását márczius 5-re tűzte ki a Kuria. Ezután kezdetét vette a tárgyalás, még pedig azzal, hogy a védelem alaki kifogást emelt a kérvény ellen, rámutatva

megindult a hét főből álló csapat az állomás felé, hogy a jegyet 4 órával az indulás előtt megváltssa. Csekély lévén még akkor a forgalom erőfele, a vasúti tisztviselők közül irmagnak sem volt senki a hivatalban.

A földbírtokos urnak azonban nem volt ideje a várakozásra, elment tehát a főnök lakására a jegyre »megalkudni.«

— Jó reggelt főnök ur! Strömbom Péternek hívnak, Trälöbdában lakom, ha ugyan hallott már erről a községről. A feleségemmel és a gyermekekkel Malmöbe szeretnék utazni testvéremhez; Strömbom János kereskedőhöz, ha hallotta volna már a híret valaha.

A földbírtokos viselkedése a svéd vasutak megnyitása idejében még nem keltett akkora felháborítást, mint manapság keltene. Akkoriban megszokott dolog volt az ilyesmi. A főnök ur is egész barátságos feleletet adott volt Strömbomnak. Helyes! Egész rendén van a dolog; 12 óra 15 perczkor indul a vonat.

— De én egyezkedni szeretnék az utiköltésére. Ugy hallom, Ön hét tallért szed az utért Malmöig.

— Hét tallért és még 15 ört; helyes.

— Persze az a 15 ört csak arra való, hogy az ember lealkudja, ugy-e? Maradjunk meg hát csak a 7 tallér mellett. De mi heten vagyunk ám; értem az asszonyt és az öt gyereket. Így csoportban csak olcsóbban fogja számítani nekünk az utazást?

— Oh igen, a tizenkét éven aluli gyermekek után fél díj jár csak.

— Azt tudom, de csak enged valamit az egészből?

— Nem lehet ural; nekünk minden egyes jegy után be kell szolgáltatnunk az összeget az állampénztárba.

— Eh, hisz miattunk nem kell Önnek külön kocsit ragasztani hozzá a vonathoz.

— Azt nem... dehogyan... hanem.

— De gondolja meg kérem, hogy a két

legkisebbet Károlyt és Gusztikát még most is vissza küldhetem a családdal félutból!

— Ahhoz nekem semmi közöm. Azt teszi, a mit akar.

— Akkor azonban két jegynek az árától esik el az állam az ön makacssága miatt.

— A díj meg van állapítva, ha akar utazik, ha nem akar nem utazik.

— No hát Isten neki! De kikötöm azt, hogy a vonat Hesstveda és Hasleholm között az uradalom mellett megállót tartson, hogy kezdet szoríthassak régi barátommal Ole Holmmal, a ki ott inspektor.

— A vonat csak a menetrendben feltüntetett állomásokon állhat meg, máshol nem.

— Megbocsájt, ön a legkellemetlenebb ember a világon, a kivel eddig találkoztam. Szólt Strömbom bosszusan odébállván.

Végre ott ültek a kupében az egész családdalja. A jegyeket a kalauz átluggatta, az ajtókat becsapta, a vonat fűtött, a na-

BERKES BERTALAN festék-kereskedése, NAGYVÁRAD.

Füzlet és padlófénymázgyár:

Zöldfa-utcza 33. szám.

109,

Mindennemü festékek, festészeti kellékek, esetek, padlófénymázak és parkettviasz már több év óta elősmert szolid kiszolgálásom mellett a legolcsóbb napi árakban kaphatók.

Emke padlófénymáz, mindenki által elősmert, kitűnő minőségű és tartós padlófénymáz. 5% az Emke javára.

Legjobb amerikai padló beeresztő olaj 1 kgr. 90 fillér.

FIÓKÜZLET: festék különlegességek raktára:

Fő-utcza Bazár-épület Huzella üzlet mellett.

arra, hogy a peticionálók személyazonosságát az eljárás királyi közjegyző nem a törvénynek megfelelően tanúsította. Ezért a védők egyszerűen elutasítani kérték a petíciót.

A Kuria, helyt adva a kifogásnak, *visszautasította* a petíciót.

A harmadik választás azért mégis meg lesz Deésen, mert báró Dániel, a ki csak e hó hó 5-én lett nagykorúvá, a választás napján mégis kiskorú volt.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz. 21.

Gróf Apponyi Albert elnök megnyitja az ülést.

Az ülés elején Maróth László, a mentelmi bizottság elnöke előterjesztette a Horváth Gyula képviselő mentelmi ügyéről szóló jelentést.

Szell Kálmán miniszterelnök tekintettel a jelentés terjedelmére, annak kinyomatását s napirend előtti tárgyalásra való kitűzését ajánlja.

A Ház a miniszterelnök ajánlatát elfogadja.

Ezután

a kereskedelmi tárca

költségvetése következett.

Csörgheő Gyula előadó, volt kereskedelmiügyi államtitkár általánosságban ösmerteti a kereskedelmi tárca költségvetését, melyet a jobboldalon zajos helyesléssel honorálnak.

Horánszky expozéja.

Horánszky Nándor: (Halljuk! Halljuk!) Kéri a képviselőházat, mentsék fel őt teljes programja kifejtésétől. A Háznak ugyan joga van megkövetelni a programot, de csak akkor, ha a miniszter annak megfelelő. Oly időben vette át a tárczát, mikor a költségvetés már megkezdődött s így nem foglalkozhatott mélyebben a dologgal. O ambícióját nem a szavakba, de az intézményekbe fogja helyezni. (Zajos helyeslés a jobboldalon.) Mégis kell egyes dolgokra kitérnie. A bevételek és kiadások mekedtek bár a múlt év óta, mindazáltal a tárca mérlege hat millióval javult. Fontos az, hogy a költségvetés realis-e, vagy

gyobb fiúk tapsoltak, a kisebbek pityeregtek. Anna asszony pedig férje nyakába borulva fulladozva rebegte: Péterkém édes ha valami bajunk esne az utón, hát fogadd forró hálánkat azért a sok jóért és boldogságért, melyet 18 éven át amint feleséged az oldalodon átéltem.

Istennek hála, nem történt semmi baj az uton és estére megérkeztek Malmő Péter az állomáson szénézett: Istenem, ez a dereshaju előkelő czilinderes és aranyóralánzos ur lenne az én testvérem? Jaj de megváltozott! Ez az elegáns dáma meg a sógora volna abban a divatos világos öltözékben! S aztána gyerekek!

A testvérek melegen megrázták egymás kezét s megindultan, hosszasan tekintettek egymás szemébe. Olyanforma érzés lepte meg őket, mint a kinek torkára hurkot vetnek és fuldoklik a kötélt csomójától.

Mert szent igaz, hogy szép és megindító jelenet volt az országos tanácsos tulajdon kezéből átvenni az ökrökért a kiállítási díjat, de ez teremtcse más valami volt mégis. Egész más valami.

A forrongó gondolatok utat akartak maguknak törni, a viharos érzések szavakat kerestek, azonban csak nem tudtak egyben megnyilatkozni, mint ebben: »János testvér, ki hozza utánunk az uti táskát és a csomagokat?»

Kis idő múltán mégis, Strömbom uram nagy háromemeletes háza erkélyén körül ölel-

nem? Mert ő csak úgy vállalhatja el érte a felelősséget, ha az realis. Meggyőződése az, hogy igenis realis, mert folytonos javulás mutatkozik benne.

Igéri a takarékoságot s hogy a tárca ügyeit akként, abban a szellemben fogja vezetni, melyet a költségvetés előír. (Helyeslés). Midőn a hivatalát elfoglalta, legelső kötelességének tartotta, hogy figyelmet fordítson ama munkálatokra, melyek vagy megindultak már, továbbá, hogy itt a tavasz, a föld népének most kell biztosítani a munkát, mert a nyár már nem alkalmas reá. (Helyeslés). A vasuti beruházásokra 39¹/₂ milliót vett fel a költség-előirányzatba előde.

Nagy hátrányára van e munkálatoknak, hogy a költségvetés tárgyalása a tavaszba nyulik bele. (Derűtség és mozgás a balon). Igenis kérem, mert az előmunkálatok végrehajtása után a munka már a télbe megy bele.

Felsorolja a költségvetés főbb tételeit, hol minő munkálatok vannak előirányozva. E munkák nagy része tekintettel van arra is, hogy a népet az aratásig fenntartani lehessen s keresetet nyujtsanak neki. Különös figyelemmel fogja kísérni a vármegyék törvényhatósági utjait is. (Helyeslés). Szól a társadalmi bajokról. Ha az országot valami baleset, vagy baj érné, a törvényhozásnak kellene segíteni azokon. Amde magának a társadalomnak is kell magán segíteni, öntevékenységet fejleszteni ipar, gazdasági téren s csak ha valami kalamitás éri, akkor forduljon az államhoz. (Helyeslés). Tárcaja ugyszólván mozaikszerű, igen sok apró részekre oszlik s csak az összenyomásból lehet itélni.

A kiegyezésről e pillanatban keveset mondhat. (Halljuk! Halljuk!) Ha most konkrétan beszélnék erről, semmi célt nem érnék el vele, vagy abba a hibába esnének, hogy a másik fél malmára hajtánák a vizet, vagy nem tudnák kellően megvilágítani a dolgokat. O az 1899. 3. t.-cz. elvén a viszonyosság alapján áll, mely 1907-ig biztosítja gazdasági viszonyainkat.

Gazdasági politikánkról abban a véleményben volt mindig, hogy a gazdasági ágak közt ellentét nincs s meggyőződése az, hogy minden gazdasági ágat egyformán kell ápolni. (Helyeslés).

A kereskedelmet és ipart illetőleg először a kisipar ragadja meg figyelmünket. Súlyos gazdasági viszonyok közt van az. A gazdasági evolúció súlyos csapást mért rá, melyet fokozott az is, hogy a törvényhatóság nem ment kellő időben segélyre. Pusztulása a társadalom egyik gerinczének pusztulását jelenti. A

tette a puha gyerekkaroktól és nyári szellőtől, odalátva az *Oresundra* és egy üveg málnaszörppel maguk előtt újra csak azok lettek, a kik régen voltak s egymást követte a sok kérdés és a felelet: Hát ezt tudod? Hát erre emlékszel-e?

S a meleg pillantások, miket egymásra vetettek, a sógornők csókolózása, a gyermekek zajongása, lármája a legkedvesebb összhangba olvadt.

Olykor-olykor elcsitult, elült az örömszaj egy pillanatra, a mikor a szárnyas gondolat elcsapongott ama kis öböl partjaira, mely Smáland fenyves erdői közt terül, a hol az apa és az anya szenderegnek csendesen egymás mellett.

Ez a harmincz év, melynek folyamán a két öreg elpályázott, mintha csak elröppent volna a fejük felett.

Harmincz év! — — —

Sőtét és hűvös lett az erkélyen. Ideje volt nagyon, hogy minden élő nyugovóra térjen.

Péternek és Jánosnak egy szobában volt az éjjeli szállása. Ugy volt régen is. Fél óra múlva elszenderült az egész ház.

Mindazonáltal óvatosan és csendesen, nehogy testvérét álmban zavarja, kinyújtja később nyakát János a takaró alól és átkandikál szürke kobakjával testvére ágyára. Vajjon alszik-e már a fiu? Nem! Még fenn volt...

— Szép álmokat Péter!

— Köszönöm János!

kis iparon segíteni kell, erőssé kell tenni, hogy versenyképes legyen. A drága anyag és az olcsó előállítás az egyik főbaja a kisiparnak.

Közbeállítások a baloldaltól: A bécsi verseny!

Horánszky: A kézműipar felsegélyezése lesz egyik feladata. A kézműiparnál a hitelügy rendezésére, javítására, hitelállóságra és a szakoktatás javítására fog törekedni. (Helyeslés a jobboldalon.)

A szövetkezeti eszmékből kiindulva fogja keresni az utat, melyen a kisipart felmentheti mai válságos helyzetéből.

Az újparág kérdése igen kényes dolog. Új iparágat csak állami támogatással lehetne felállítani. A régi iparoknak állami támogatással csinálni konkurencziát lehetetlenség. A hitelviszonyok rendezése érdekében radikálisabb eszközökhöz kell nyulni. Kötelességének fogja tartani tanulmányozni ezt.

Közbeszólás: Önálló jegybank.

Horánszky: Az önálló jegybankkal éppen ott leszünk, a hol most vagyunk. A gyár és nagy ipar csak úgy fejlődhet, ha élvezi a hitel önállóságát. Sajnálatos, hogy a társadalom összetett kezekkel nézi mindezt, nem akar semmit sem tenni értök. A társadalom mindent csak az államtól vár. (Zajos helyeslés a jobboldalon.)

Rákay László: Ne rakjon az állam rablanczokat a társadalomra. (Zaj a baloldalon. Helyeslés a szélsőbalon.)

Horánszky: Ez sehol sincs így a külföldön, csak hazánkban áll fön e ferde nézet. A közvetítő kereskedelemről szólva felveti a kérdést, helyes-e annak szubvencionálása. A tőzsde törvény megalkotása szerinte nem szükséges? E törvény keretében legfontosabb volna a határidő kérdését megoldani. A tőzsde megjavítása szintén egyik feladata lesz. (Helyeslés.)

A takarékpénztárak kérdését két irányban fogja megoldani. Egyik a felügyelet szigorítása, másik a betétek biztosítása. A betéteket arányba kell hozni a részvénytőkével. (Helyeslés.)

A vasut ügyeiről szólva az államvasutaknál a tarifa revízió ügye rendkívüli fontossággal bír a kereskedelem és pénzügyi tekintetéből. Meg kell vizsgálni továbbá a vasutak adminisztrációját, helyes-e, megfelelő-e a haladás az újabb kor igényeinek.

O mindezeket elmondta anélkül, hogy bármily irányban lekötne magát. Nagyhangú ígéretek kibocsajtása méltatlan arra a helyre, melyet elfoglalt. Biztosítja a Házat, hogy amit egyszer megérett s jónak talál, meg is valósít. (L. l. taps és helyeslés.)

Reméli, hogy jövő alkalommal egész pozitívitással felfojsa a tárcaja körébe tartozó új intézkedéseket sorolni. Ebben a reményben ajánlja költségvetését elfogadásra. (Hosszan tartó éljenzés és taps a jobboldalon és balközépen. Az új minisztert számosan üdvözlik.)

Szünet.

Az expozé kritikája.

Szünet után:

Krasznay Ferencz foglalkozik a kereskedelmi miniszter székfoglaló beszédjével. Nem elégitette ki. Általános kijelentések azok és semmi konkrét határozott kijelentés nincs bennük. Mást várta volna a kereskedelmi miniszter. Várt volna, hogy elmondja, mit fog tenni, hogy a kisipart felsegítse. A kisipar megmentése most már életkérdéssé vált. Statisztikai adatokkal igazolja, hogy textil ipari áruk ből mennyit hoznak be. Ezért szükséges a textil ipar fejlesztése.

Ez önálló vámterület szükségét hangoztatta, mely nélkül a magyar ipar nem fejlődhet.

A magyar közvélemény mindazon organumai, a melyek a kormánytól függetlenek, ugy mint a törvényhatóságok, kereskedelmi és iparkamarák stb. mind az önálló vámterület követelik. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) Sőt a miniszterelnök háta mögött fűző többség is az önálló vámterületért lelkesedik. (Viharos ugy van és zajos helyeslés a szélsőbalon.)

El fog jönni az idő, mikor a miniszterelnök ur erről maga is meg fog győződni. De azért a miniszterelnök ur még is azt hirdeti, hogy az országnak a 67-es alap kell.

Az egész világ óriási gazdasági háborúra készül, hogy előbbre vigye közgazdaságát. Mi a küzdelmekből nem vesszük ki részünket, hanem összetett kezekkel formulákba burkoljuk magunkat.

Határozati javaslatot nyújt be, hogy a képviselőház utasítsa a kormányt, hogy az önálló vámtarifát tényleges állapotába való belépésre az előkészületeket megtegye. A költséghatározást nem fogadja el. (Taps a szélsőbalon.)

Osszeférhetlenségi jury ítélete.

— Éjjel érkezett távirataink. —

Budapest, márcz. 21. (Saj. tud. táv.) A T. Ház előleges megállapodásához képest ma déli egy óraker gróf *Apponyi* Albert elnök az ülést berekesztette és kisorsolta a jury tagjait, *Jakobffy*, *Ivánka*, *Mandel*, *Semsey*, *Erdélyi*, *Rohonyi* és *Vass* kormánypártiakat, továbbá *Barabás*, *Ráthkay*, *Veress*, *Leszkay* és *Szluha* függetlenségiakat. Pótlagokul: *Issekutz* szabadelvű, *Beöthy* és *Fáy* ellenzékiek lettek kisorsolva.

A kijelöltek letették az esküt és visszavonultak tanácskozni, az első számú bizottsági terembe. Elnökül *Erdélyi* Sándort, jegyzőül *Rohonyi*-t választották meg.

Ekkor felolvasták a vádiratot a tényállás megvitatásához kezdettek. Három órai tanácskozás után, — állandóan együtt maradva és nem érintkezve senkivel — pont négy óraker hozták meg az ítéletet. *Nyolcz szavazattal négy ellenében kimondották az összeférhetlenséget.*

Azon kérdésre, van-e az összeférhetlenség eltitkolásában rosszhiszeműség, *nyolcz szóval négy ellen nem-mel* feleltek.

Ezen ítélet következtében *Benke* Gyula országgyűlési képviselőnek 8 nap alatt vagy a képviselőségről, vagy az Országos Zálogkölcson Részvénytársaság igazgatóságáról le kell mondania.

Pável püspök aranymiséje.

Magasztos ünnepet ült tegnap a nagyváradi gör. kath. egyházmegye, midőn nagy főpásztorának, *Pável* Mihály püspöknek 50 éves papi jubileuma alkalmából a katedrális templomban *Kövári* Tivadar nagyprépost pontifikálása mellett hálaadó szent misét mutatott be az egek Urának, egybekötve könyörgő imával, hogy páratlanul jóságos főpásztorát a Mindenek Ura még sokáig tartsa meg egyházmegyéjének javára s lelki fiainak legnagyobb örömére.

Az igaz öröm, az őszinte hála és legnagyobb foka meghatottság volt leolvasható a jelenlevő hívek, papság és intézeti növendékek arcáról, midőn a szent mise végeztével a helybeli főnövelde énekkara, nagy precizitással elénekelt a főnséges szép melódiájú »Pre tunc Dumnedieule« (Téged Isten dicsérünk) hálaadó éneket; s bizonyára Istennek tetsző és foganatos ima volt azon »Multi ani« (Eljen) énekdarab is, melyet szintén a főnövelde énekkar énekelt el az igaz lelkesültség által is segített korrektséggel, — ezzel az isteni tisztelet is véget ért.

Az isteni tiszteleten jelen voltak: Dr. *Schlauch* Lőrincz bíboros-püspök Ur 5 Eminenciája képviselőiben *Fetser* Antal apátkanonok és a lat. szert. káptalan képviselőiben *Radnai* Farkas püspök és *Palotay* László pápai praelátus kanonokok. Jelen voltak továbbá a lat. szert. papnevelő-intézet növendékei dr. *Lindenberger* János theologiai tanár és *Halász* Gyula lelkipáter kisérétében. A szép székesegyházat megtöltötte a hívek nagy serege, a fineveldei és képezdei növendékek stb.

Mise után jóllehet köztudomású volt a jubiláló püspök távolléte, városunk előkelősége közül sokan jelentek meg az aranymisés főpap lakában személyesen kifejezni legjobb kívánataikat. Az e célra kitett ivre a sok közül a következők jegyezték fel neveiket: *Radnai* Farkas cz. püspök, *Palotay* László praelátuskanonok, *Fetser* Antal apátkanonok, *Papp* Miklós kir. tanácsos, pénzügyigazgató, *Schöpflin* pt. igazgató, *Sipos* Orbán, *Szemes* Imre, *Gramma* Döme, *Rimlér* Károly, *Papp* János, *Ruscha* kapitány és neje, dr. *Lindenberger* János theol. tanár, *Halász* Gyula spiritualis, *Vulcan* József és neje, dr. *Kiss* Döme, dr. *Papp* Coriolan, dr. *Máthé* György, *Zankó* Tivadar és még sokan.

Eltekintve a halomszámra érkezett üdvözlő iratoktól, melyek azonnal továbbították a jubiláló püspöknek Akna-Szlatinára, a legfelsőbb helyről érkezett távirat mélyen meghatotta az ünneplő papságot, mely legfelsőbb kegyelmes elismerést tartalmazó legbecesebb táviratot közüljük szóról-szóra a következőkben:

Pável Mihály

görög szertartású katolikus püspöknek

Nagyvárad.

Üdvözlöm önt áldozásának ötvenedik évfordulója alkalmából és kívánom, hogy az isteni Gondviselés az egyház és haza javára még soká éltesse.

Ferencz József.

Vaszary Kolos bíboros-hercegprímás a következő sürgönyben küldte üdvözlését:

Félszázados papi jubileuma és legnagyobb kitüntetéséhez fogadja Excellenciád legőszintébb üdvözléseimet.

Vaszary Kolos,
bíboros.

Az üdvözlő iratok közül kiemelendőnek tartjuk 5 Eminenciája dr. *Schlauch* Lőrincz bíboros-püspök igen meleghangú és ékes szavakban tolmácsolt üdvözlését. Levélben fejezte ki üdvözlését a helybeli kir. tanfelügyelőség. Az esperesi kerületek külön feliratokban üdvözltek a jubileus főpásztorát.

Táviratokat küldtek *Császka* kalocsai érsek, *Várossy* Gyula székesfejérvári püspök, *Fejér* Ipoly pannonhalmi főpát, *Szél* Kálmán miniszterelnök, *Belopotocsky* tábori püspök, *Papp* József és *Mezey* kuriai bírák, *Metian* érsek és még igen számosan.

TAJÉKOZTATO.

Március 23. A biharmegyei nőegylet közgyűlése.
Márcz. 22—26. Sorozás Nagyváradon.

Apr. 6. Kath. Szabad Liceum matinéja a főgimnázium disztermében d. e. 11 óraker.
Apr. 19. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye.

Kérjük azon tisztelt előfizetőinket, kik hátralékban vannak, hogy előfizetéseiket hozzánk juttatni sziveskedjenek.

UJDONSAGOK.

Évnegyed kezdetén.

Mikor estefelé a szerkesztőségben összegyűl az a kis gárda, a mely a *Tiszántul* zászlaja alatt küzd a magyar nemzeti megizmosodásért, a keresztény igazságokért, a tiszta hamisítatlan magyaros szellemért, akárhányszor kételkedve vesszük kezünkbe a tollat.

Lesz-e gyümölcse fáradozásainknak? Fogjuk-e valaha eredményét látni annak a sok legyőzött nehézségnek, visszavert támadásnak, a melyet a *Tiszántul* eddigi fennállása alatt csaknem szakadatlanul följegyezhetünk lapunk történetébe?

Nehéz a helyzetünk. Magyarország keleti részén egyetlen napilap a *Tiszántul*, a mely az ősi erények nyomán követeli a haladást. Nem imádunk idegen bálványokat, nem keressük eszményképeinket külföldről vámentesen behozott vagy alattomban becsempészett hazug jelszavakban. Azt akarjuk, hogy a magyar nemzeti szellem fejlődő fája hazai talajba ereszsze gyökereit és magyar erőből nőjön nagygyá. Azt akarjuk, hogy ez az ország magyar legyen s mert a magyarság sorsát a történelem igazságos bíraskodása szerint elválaszthatlannak látjuk a kereszténységtől, minden erőnkkel oda törekszünk, hogy — a jogegyenlőség nagy elvének sértetlen fenntartásával — az ország keresztény jellege, a társadalom keresztény szelleme erősödjék, mert kétségtelen, hogy ezzel a haza erősödik.

Természetes, hogy a mai kozmopolita áramlattal ellentétbe kerülünk ezekkel az elveinkkel. De mikor közel voltunk a csüggedéshez, visszaadta erőnket, lelkesedésünket — a közönség.

Belátta Nagyvárad és Biharmegye közönsége, hogy elveink tiszták, küzdelmünk czélutadatos és méltó a pártolásra. Mellénk állt tehát akkor, mikor legelhagyottabbnak éreztük magunkat — és annyi akadály után ma a *Tiszántul* nyolczadik évfolyamát futja.

Az új évnegyed előtt is bizalommal fordulunk a közönséghez, kérve továbbra is támogatását. Viszonzásul azt ígérhetjük, hogy eddigi elveinkhez ezentúl is hívek maradunk. A *Tiszántul* marad az a következetes, magyaros, elvű és jól informált lap, a minőnek eddig a közönség megismerte és megszerette.

S hogy a prózai oldalát is megemlítsük a dolognak, lapunk előfizetési ára a következő:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 >

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 >

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 >

A »TISZÁNTUL«
szerkesztősége és kiadóhivatala.

* A király elutazása. A budai várpalotában az udvari személyzet tegnap egész délelőtt az utazás előkészületeivel van elfoglalva. A felsége délután háromnegyed 4-kor a nyugati pályaudvarról Bécsbe utazik, az udvar személyzete ellenben csak holnap hagyja el a magyar székesfővárost.

* **A Kunz-cég száz éves jubileuma.** A Kunz József és társa budapesti vászon-nagykereskedő cég csütörtökön ünnepelte fennállásának százéves jubileumát. A kezdetben szerény üzletet 1802. március 20-án alapította Kunz Ferencz, a mostani cégtagok Kunz József, Ferencz, Károly és Gusztáv nagyatyja, aki Morvaországból telepedett le nálunk, itt igazi magyarra lett és utódait is hazafias magyar kereskedőknek nevelte.

A száz éves jubileum alkalmával rendezett ünnepek sorozata tegnap kezdődött a cég Deák-téri üzletének helyiségeiben, ahol egymást követték az üdvözlő küldöttségek. Először a személyzet tisztelgett, azután a cég gyáranak alkalmazottai, a Fővárosi Kereskedők Egyesülete, továbbá a Budapesti Kereskedelmi Testület. Este fél hétkor a Kereskedelmi csarnok saját helyiségében diszülést tartott a jubiláló cég tiszteletére és üdvözlő fölratot is intézett jubiláló alelnökéhez, Kunz Ferenczhez.

A magyar kereskedelmi csarnokban a diszülés után este fél kilenczkor a fehér asztalnál ünnepelték meg a cég jubileumát. A társasvacsorán a kereskedelmi világ kitűnősegei vettek részt. Horánszky kereskedelmi minisztert Nagy Ferencz államtitkár képviselte, ott voltak még kivül *Márkus József* főpolgármester, *Sándor Pál*, az V. kerület képviselője, dr. *Falk Miksa*, az ünnepelt cég tagjai és még igen sokan. Az első tószót *Jellinek* Henrik, a csarnok elnöke mondotta szép szavakban méltatva az ünnepelt cég kereskedelmi téren szerzett érdemeit, majd dr. *Nagy Ferencz* államtitkár szólt föl Horánszky miniszter nevében üdvözlőve a jelenvöltoakat s a jubiláló céget. Maróti *Fürst* László nagy tetszést keltő beszédben üdvözölte einöktársát Kunz Lajost. Majd *Márkus József* főpolgármester mondott tartalmas felköszöntőt. A beszédekre általános figyelem között *Kunz József* felelt, megköszönte az óvációkat. *Sándor Pál* ötletes beszédben a Kunz-cég női tagjaira emelte poharát. A társaság kedélyesen mulatott együtt a csarnok helyiségében a késő éjjeli órákig.

* **Vámbéry Armin ünnepelése.** Edvárd angol király *Vámbéry* Arminnak 70-ik születésnapja alkalmából a Viktória-rend középkeresztjét adományozta. Az adományozásról szóló ki-sérőlevél kiemeli, hogy a kitüntetés elismerése annak, hogy Vámbéry mindig Anglia jó és hű barátjának bizonyult, de jele egyúttal a király Vámbéry iránti személyes tiszteletének. Az ünnepelt tudóst különben belföldről és külföldről egyaránt sokan keresték fel üdvözlőlevelükkel. Így *Kállay* közös pénzügyminiszter, *Wlassics* közoktatástügyi miniszter, *Mérey* londoni osztrák-magyar követségi titkár, *Csengery* János, a kolozsvári egyetem prodekanja, Dunaszerdahely község, Vámbéry szülőföldje, *Széchenyi* Béla gr., *Thallóczy* Lajos osztályfőnök, *Kestranek* közp. igazgató, *Apponyi* Sándor gróf, *Rabinovics* berlini tanár stb.

* **Az ó-budai takarékpénztár.** A rendőri nyomozás Adler Károlynak, a harmadik kerületi takarékpénztár sikkasztó főkönyvelőjének hollétét mindaddig nem tudta kideríteni. Adler vagy elemésztette magát, vagy pedig olyan óvatosan készítette elő szökését, hogy a rendőri közegek egyelőre azt sem tudják megállapítani, hogy mely irányban kutassanak utána. A takarékpénztár helyisége előtt a pénzükért jelentkezők tömege éppen nem csökken. Azok, a kik megkapták is az első kétszáz koronás részletet, csak eljönnek mindennap az intézetbe s nagy izgatottsággal várják a titokban kiszivárgó híreket. Ezek persze részben ellentmondók, részben valók, de kivétel nélkül fölülte nyugtalanítók. Az igazgatóság könyvszakértői egyre vizsgálják a könyveket, számadásokat s szinte bihetetlen, hogy milyen nagy ezekben a rendtelenség. Adler Károly a sikkasztásokat évekként elelőtt kezdte már meg s hogy rá ne jöjjenek manipulációjára, nyakra-főre gyártotta a hamis tételeket. A váltó-tárca revidálása is folyik még, de mig befejezik, 3—4 hébe telik. Az ó-budai takarékpénztár ugyanis a legtöbb

esetben nem szerezte be a minden pénzintézetnél szokásos információkat, hanem ha már cenzura elé vitték a benyújtott váltókat, azok bönitását a váltóbírák előtt, vagy közlők valaki, vagy Adler Károly igazolta. Nagy idő kell tehát ahoz is, hogy beszerezzék a váltó-adósok anyagi helyzetéről szóló tudósításokat s csak ezután lesz megállapítható, hogy mennyi a hamis és értéktelen váltók összege. A hangulat Óbudán fölülte izgatott. Az emberek elkecserevedve panaszojják, hogy vak bizalmukkal visszaéltek s most is még egyre titkolják előlük az intézet igazi helyzetét. A takarékpénztár krachjából már lovagias ügy is keletkezett — dr. Stern József és Sajó Sándor — a kerület népszerű kapitánya között.

* **Ó Felsége a budapesti szegényeknek.** Ó apostoli királyi Felsége a budapesti szegények és szűkölködőknek magán pénztárából 15000 koronát adományozott, hat heti, tartós emlékeztelben maradó budapesti időzése alkalmából.

* **Egy öreg hivatalnok halála.** Kevés olyan ismert és népszerű ember van a városházán, mint a jó öreg *Endrey* bácsi volt. Kuruczos magyar ruhájában ült ott az író asztala mellett fiatalabb kollegái között mint egy tisztes családifő, aki előtt mindenki meghajol. Nyájas, szelid modoráért mindenki szerette a derék öreg urat, a ki magas kora daczára a leglelküimeretesebben rovtá a betűket napestig az irodában s olyan pontosan jött és ment, mint egy óra. Tegnap reggel nem foglalta el helyét az asztal mellett. A mulasztás nagy feltűnést keltett. Talán ez volt az öreg egyetlen mulasztása hivatalnokai pályáján, de ezért már nem lehetett őt felelősségre vonni: mert már akkor se járt, se tollat fogni nem bírt. Előtte való éjjel meghalt. A tisztujítás napján még fent volt a városházán és érdeklődve nézte a választást. Ejszaka hirtelen szélhűdés érte és rövid szenvedés után meghalt. A derék öreg a törvényszéknél szolgált közel egy emberöltőig, nyugdíjba lépése után a városházán dolgoztatott 6 esztendőig. *Fia Endrey* Sándor festőművész atyját gyászolja az elhunyt öreg urban. A város tisztviselői testületileg fognak részt venni öreg kollegájuk temetésén.

A család által kibocsátott gyászjelentés a következő:

Ozv. *Endrey* Józsefné szül. Tarsoly Erzsébet, mint az elhunyt felesége, *Sándor* és felesége *Erdélyi Margit*, továbbá *Kálmán* és *Emma*, mint az elhunyt gyermekei fájdalomtelt szívvel jelentik *Endrey* Józsefnak rövid szenvedés után, a folyó évi március hó 20-án, esti fél 10 órakor, 71 éves korában, váratlanul bekövetkezett elhalálását. A boldogult hült tetemét a folyó évi március 22-én délután fél 3 órakor fogják a Szt. János-utczai 462. sz. számú házból a Calvin szerint reformált egyház szertartásai után, az anyaföldnek átadni. Nagyváradon, 1902. március 21-én. Béke porairal!

SZINHÁZ

HETI MŰSOR

Szombat: Csepürágók:
Vasárnap) d. u.: A vigéczek.
) este: Csepürágók.

Az egér.

— Szohner Olga és Pataky Béla búcsuja. —

Ilyen finom, leheltszerű dologban, mint *Pailleron* darabja, nagyon helyes dolog volt *Szohner* Olgának elbúcsuznia. Ha búcsu, legyen nehéz; s a franciaia vigjátékokban legjobban érezhetjük, mekkora veszteség éri a társulatot *Szohner* Olga távozásával.

O volt egyike azon keveseknek, a kik a társulatban igazi nagy tehetséggel vannak megáldva. Kedvesebb, elevenebb és igazabb alakításokat kevesen tudtak bemutatni. Nem

csekély segedelmére volt ugyan ebben nagy intelligenciája, melylyel a legkisebb szerepben is tudott valamit feifedezni, a mivel azt magas színvonalra emelte; de a mi nagy sikerit biztosította, az mégis Istenadta tehetsége. Szerepeinek minden árnyalatát érvényre juttatta, a pajzán jókedvet és az igaz szomorúságot, meg e kettő közt az érzések egész skáláját le tudta játszani olyan igaz természetességgel, hogy az ember szinte kénytelen volt tapsolni hozzá. Szóval *művész* a szó legigazabb értelmében, a kinek távozása határozott veszteség a társulatra nézve.

Erezte is ezt a közönség a távozó művészinnel ama sok virág által, melyekkel elhalmozták. Perczekig zugott a taps, az éljenzés, mikor *Szohner* Olga a szinpadra lépett, a zsinórpadláról egymásután tizenhárom szobnél-szebb csokor, virágállvány stb. hullott lábaihoz s az egész szinpadot elborította a virág-és. *Szohner* Olga könnyezve köszönte meg a tüntetést, — azt hisszük, a könny is, a virág is ugyanegyet jelentettek, azt, hogy:

— Viszontlátásra!

Szohner Olga mellett nem feledkezett meg a közönség *Pataky* Béláról, a másik búcsuzó művészről sem. Ő benne is a társulat egyik kiváló tagja válik meg, kit nehéz lesz pótolni. Szorgalmas, tehetséges, képzett színész, a kinek szép jövője lesz. Dicséretére elég, hogy *Szohner* Olgának tegnap egészen megfelelő partnere tudott lenni. Viharos tapsok hívták őt is a lámpák elé minden felvonás végén.

A többi szereplők közül megközelítették a darab könnyed menetének ideális színvonalát *E. Kovács* Mariska és *P. Szép* Olga; *Kacziány* Viola valamivel kevésbbé tetszett, *Somogyiné* legkevésbbé.

Mivel pedig a darabban kevés szereplő van, ezért a kevés közt egy-kettőnek gyengéi unalmassá tettek egész jeleneteket. Ugy hogy a közönség egy része csodálkozva nézett a szinlapra:

— Miért van erre >vigjáték< nyomtatva?

Dr. K. A.

Csepürágók. A Szigligeti-színháznak a szezonban legnagyobb sikert aratott operett újdonsága a *Csepürágók* kerül ma és holnap este szinre a rendes szereposztással. A darab főszerepeit *Székely* Irén, *Nyáray* Antal, ki ezúttal utólszor lép föl, *Pintér* Imre s *Örley* Flóra, aki a *Lányi* Edith szerepét vette át — játsszák.

Várad Aladár. Színházunk egyik kiválóan tehetséges és buzgó karmestere *Várad* Aladár Virágvasárnapján megváltik a társulattól. Búcsuzól a *Vigéczek* vasárnap délutáni előadását megelőzőleg *Wagner* Richárd *Rienzi* nyitányát s utána az előadás énekeit fogja dirigálni. *Várad* továbbra is Nagyváradon fog maradni mint ének- és zenetanár. Jól ismerjük őt mint karmestert, ugyis mint zeneszerzőt, mind a két téren teljes elismerést vivott ki magának. A tehetséges és nagy gyakorlattal rendelkező zenetanárt szükségtelen ajánlgatni, mert már neve is elég jó ajánlólevél. Remélhető, hogy Nagyváradon, a hol csaknem minden családban foglalkoznak zenével, a kiváló muzsikusk működésének és ambíciójának széles tér fog nyílai.

A színház nagyhete. Voltaképen vasárnap este záródik a színházi szezon. A színház társulat a nagyhéten csak két előadást tart, hétfőn, kedden. Eddigi tervek szerint hétfőn *Cyrano* kerül szinre *Tóth* Elek első felépésével. Kedden pedig *San-Loj*, *Székely* Irénnel a czimszerepben.

Ováció Székely Irénnek. A primadonna-háboru után ma fog először fellépni Székely Irén, színházunk kitűnő művésznője, egyik legjobb szerepében. A *Csepürágók* mai előadása iránt már csak ezért is nagy tehát a lelkesedés. Ugy értesülünk, hogy a közönség ez alkalommal nagy ovációkban fogja részesíteni a művésznőt, a kit azonfelül a *nagyváradi nők* értékes ajándékkal lepnek meg.

A vasárnap délutáni búcsu előadás. Vasárnap délután a színtársulat derék karszemélyzetének jutalom és búcsuelőadása lesz a színházban. A „*Vigéczek*” kerül színre. A darabban fellép a színtársulat két új bájosa kezdő tagja, *Elemér Klárka* és *Peterdy Etuska* is. Ugyancsak ez alkalommal búcsuzik *Várady Aladár*, a színtársulat ifju, talentumos karagya.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 175.

Idénybérlet 178.

Ma, szombaton, 1902. márczius 22-én

Csepürágók.

Operett.

S Z E M E L Y E K:

Malicorne, cirkuszigazgató	—	Bognár János
Adeláida, neje	—	Benkő Jolán
Susanne, kőéltánczosnő	—	Székely Irén
Boisfleuri, bohóc	—	Nyárai Antal
Pingouin	—	Pintér Imre
Marion, menyasszonya	—	Órley Flóra
Langeac hadnagy	—	Perényi József
Valangoujon	—	Krasznay Andor
Freddi, lovászyerek	—	Kulinyi M.

Kezdeté 7 és fél órakor, vége 10 órakor.

HELYTARAK: Nagypány 7 kr. földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Körzék 1 frt 20 kr. Támlaszék 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vásár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap vasárnap, márczius 23-án

délután 3 órakor, fél helyárrakkal

VIGÉCZEK.

Vigjáték.

este 7 és fél órakor, rendes helyárrakkal

Csepürágók.

Új operett.

Igazságszolgáltatás.

Hálás feleség.

Özv. *Styef Tivadarné* és *Gyurkucz Szilárd* bűnügyének utolsó felvonása tegnap játszódott le a nagyváradi esküd'biróság előtt, amely bíróság ezen szenzációs bűnpert most már másodikban tárgyalta.

A szolgálattevő esküdtek tegnap hozták meg jó másfélórás tanácskozás után a verdiktet, melyben bűnösnek mondták ki özv. *Styef Tivadarnét* és szeretőjét *Gyurkucz Szilárdot* mint tettes társakat a *szándékos emberölés* bűntettében.

Ezen verdikt alapján a kir. ügyész a vádlottak szigorú megbüntetését kérte, a védők pedig az enyhítő körülmények és a tulizgatottság okozta önkivületi állapot figyelembe véte-

lére kérték a kir. törvényszék tagjait az ítélet meghozatalánál.

Jó háromnegyed órás tanácskozás után a kir. törvényszék özv. *Styef Tivadarnét 12 évi, Gyurkucz Szilárdot 10 évi* fegyházra ítélte. A védők semmiségi panaszszal éltek.

TAVIRATOK.

Tisza Kálmán állapota.

Budapest, márcz. 21. (Saj. tud. táv.) Éjjel 1 óra 35 perczkor jelenti telefonon tudósítónk, hogy *Tisza Kálmán* állapota nagyon aggasztó, lélekzetvétele folyton gyengül. *A reggelt alig éri meg.*

A szépsii mandátum.

Budapest, márcz. 21. (Saj. tud. táv.) *Horánszky Nándor* kereskedelemügyi minisztert, *szépsii* választó polgárai, újból egyhangulag választották meg, országgyűlési képviselővé.

Plósz beteg.

Budapest, márcz. 21. (Saját tud. táv.) *Flósz* igazságügyminiszter mint éjjel értesülünk, fekvő beteg. Állapota nem veszedelmes ugyan, de előreláthatólag pár napig az ágyat kell őriznie.

Botrány a Reichsrathban.

Bécs, márcz. 21. (Saj. tud. táv.) Ma újból óriási botrány volt a Reichsrathban, azonban az elnök mielőtt elmérgesedett volna a hangulat, bezárta az ülést. A botrányt a nagynémetek kezdeményezték, mert a kormány becsapta őket, mivel *Czilly*-ben nem állított ígéretéhez képest német gymnasiumot, hanem *Marburg*-ban szloven gymnasiumot tervezett. A kormány állítólag a bukás szélén áll.

Az apa leányával a halálba.

Budapest, márcz. 21. (Saj. tud. táv.) *Tóth Mihály* főpostai irattári főnök 19 éves leányával *Klementinnel* és két nagy kora fiával lakott Budán. A leány elmebajos, az apa hiszterikus volt, ki jelenleg hosszabb hivatali szabadságot is élvezett. Ma reggel korán távozott el a két fiu, mivel tudták, hogy idegbajos apjuk és nővérök csak nappal tudnak pihenni.

Délben hazatérve iszonyu látvány tárult szemök elé s egyik ágyban az apa, másikban leánya feküdt, holtan átvágott nyakkal. Az atya kezében beretva volt, melyvel rémtettét elkövette. Az asztalon czédula feküdt, jelezve, hogy közös elhatározással hajtolták végre tetteiket, melyet valószínűleg igen erős idegrohamok hatása alatt követett el.

A nők szavazati joga.

Berlin, márczius 21. A *Localanzeiger* jelenti: *Bülow* gróf birodalmi kancellár tegnap a nők szavazati jogáért küzdő egyesület küldöttségét fogadta. A küldöttség szónoka, *Augspurg Anita* kisasszony feliratot adott át a kancellárnak, a melyben arra kéri, hogy a birodalomgyűlésen törvényjavaslatot nyújtson be, a mely így szóljon: »A nők korlátozása az egyesületi jog szempontjából valamennyi

német államban eltöröltetik.« A feliratban azt kívánják továbbá a német nők, hogy birodalmi törvényben mondják ki, hogy a női nem épp úgy jogosult a főiskolákra beiratkozni, mint a férfiak. *Bülow* azt válaszolta, hogy igyekezni fog a szövetség-tanácsot és a birodalomgyűlést a küldöttség kívánságai értelmében befolyásolni. Az egyesület törekvéseit komolyan fel akarja karolni. (M. T. I.)

KOZGAZDASÁG.

Reich Jenő és Társa.

Tőzsde jelentése.

A »Tiszántul« eredeti távirata.

Helyzetek.

Budapest, márczius 21.

Buza októberre	—	—	—	7.84
Buza áprilisra	—	—	—	8.80
Tengeri	—	—	—	5.14
Rozs okt	—	—	—	6.69
Zab ápr.	—	—	—	6.98
Kaposzta, repce, kuk.	—	—	—	—

Értéktőzsde.

Budapest, márczius 21.

Osztrák hitel	—	—	—	625.50
Magyar hitel	—	—	—	629.50
Közzvetlen	—	—	—	624.50
Rizikó	—	—	—	416.—
Magyar bank	—	—	—	483.—
Számlatámogatás	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—

Hivatalos ártévtáblázat.

A budapesti árté- és értéktőzsde 1902. márczius 21-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	119.85
Magyar koronajárdék	—	—	—	97.55
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4%	—	—	—	120.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 5%	—	—	—	109.90
Magyar keleti vasúti államkötvény 1879-80	—	—	—	120.—
Magyar földterhelmentesítési kötvény 4%	—	—	—	97.85
Magyarországi postai kötvény	—	—	—	100.65
Horvát-szlavón-földterhelmentesítési kötvény	—	—	—	96.50
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	—	—	—	205.—
Tiszszabályozás sorsjegy-kölcsön	—	—	—	166.—
Osztrák járdék-papírban	—	—	—	191.40
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	191.25
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	21.—
Osztrák korona járdék	—	—	—	38.90
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	154.—
Osztrák magyar bank részvény	—	—	—	16.25
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	719.50
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	695.25
Párizsi visa	—	—	—	95.45
30 frankos arany (Napoleon-arany)	—	—	—	14.11
Neufortradalmi mára	—	—	—	117.30
Londoni visa	—	—	—	240.15
30 márkás arany	—	—	—	23.44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Darvassy Károly

cipész,

Nagyváradi, N.-Teleky-utca 422. sz.

(Weisz Károly-féle ház).

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmét felhívni a mai kor minden igényeit kielégítő **uri és női**

— cipész-üzletemre, —

hol minden e szakmába vágó munkák a leg-
lelküimeretesebben és mindenkor a m. t. közön-
séget teljesen kielégítőleg készítetnek.

Mindennemű hibás lábakra a legkényel-
mesebb cipők állíttatnak elő.

Megrendelések gyorsan és pontosan esz-
közöltetnek.

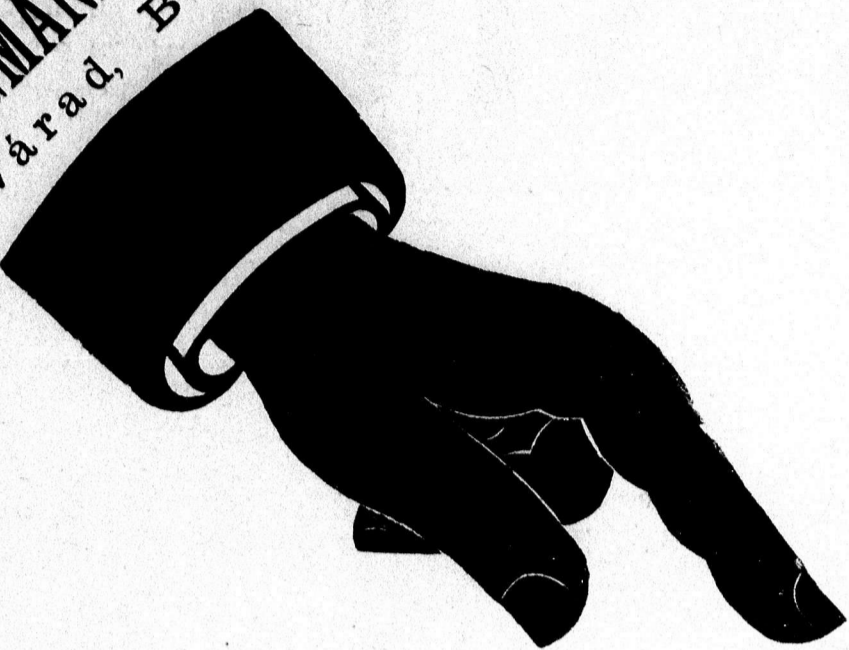
Vidéki megrendeléseknél egy pár viselt
kényelmes cipő felküldése elegendő.

100

Tisztelettel

Darvassy Károly,
cipész.

FLEGMANN ÁRMIN
Nagyvárad, Bémer-tér.

Megérkeztek!

a legdivatosabb kész női felöltők, fekete és színes ruhaszövetek, legizlésebb fekete és színes selymek, valódi francia mosókelmék, gyönyörű diszkellékek rengeteg választékban, selyem és más divat-blousok és juponok. — Állandó raktár legjobb gyártmányu vászon és asztalneműekben, — egész menyasszonyi kelengyék 500—6000 koronáig.

ÜZLETI ELV

szigorú szoliditás, pontos előzékeny kiszolgálás, minden darab árun a »szabott ár« számokban kiírva.

Legmegbízhatóbb vetőmagvak.

A tisztelt gazdaközönség szíves figyelmébe!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy **MAUTHNER ÖDÖN** budapesti mag nagykereskedő cégtől mindennemű megbízhatóbb, fajazonos és csiraképes

gazdasági-, vetemény- és virágmagvak

beérkeztek és azokat bármily mennyiségben, a legelőnyösebb napi árbau árusítom.

Az állami magvizsgáló állomás zárjeggyével ellátott, hivatalosan plombozott, arankamentes, valódi provenca-i, **olasz és magyar luczerna, styriai vörös lóhere, valódi oberdorfi és eckendorfi mamuth és buczok-répa magvak**, a legszebb pázsitnak való **skót és francia iümag-keverék** és angol perje. Továbbá mindennemű legszebb és legmegbízhatóbb faj **gyümölcs és virágmagvak**. — Nagy raktárt tartok mindenféle gazdasági czikkekből u. m.:

Vasgálicz, kékkő, szóda, raffia-háncs, ojtóviasz, ojtógyapot, azurin, gépolaj, Creolin, Carbol, Carboleum stb.

Csomagolás ingyen.

Telefon szám: 120.

Kiváló tisztelettel

Ifj. Popper József,

Nagyvárad, Fő-utca.

90.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Mindennemű bõjti áruk nagy választékban.

Prágai sonka, friss conservált halak és sajtok.

NEM LEHET

a nagyközönség bizalmát nagyhangú kiáltványokkal meghódítani, csupán szolid és becsületes törekvés az, melyet az honorál.

Szives tudomás vétel végett

tisztelettel közlöm mélyen tisztelt vevõimmel s a n. é. fogyasztó közönséggel, hogy bevásárló utamból visszatérve, a már amugy is dus választékú raktáramat **óriási mennyiségû** belföldi, valsmint külföldi, angol és skót szövetekkel szereltem fel és ennél fogva módját ejtém annak, hogy minden genrû kivánalomnak a legnagyobb mérvben is megfeleljek.

— Kimenõ öltönyökre —

valódi gácsi, angol és skót szövetek, **piquett és divat mellényekre**, valódi francia keimék állanak a n. é. közönség rendelkezésére.

— Nõi angol kelmék —

felöltök, kosztümök, spenezerek részére. **Szabókellékek és bélésaruk.** Rumburgi czérna vásznak stb. stb.

Papi reverendákra kiválóan alkalmas ALAPIN SZÖVETEK dus választékban.

Szives látogatást kér

TELEFON 403.

TESZLER SIMON,

Zöldfa-utca 33. sz.